

КРИМСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА

e-mail: crimeahrg@gmail.com

website: crimeahrg.org

МОНІТОРИНГОВИЙ ОГЛЯД СИТУАЦІЇ З ПРАВАМИ ЛЮДИНИ В КРИМУ

ГРУДЕНЬ 2020 РОКУ

Моніторинговий огляд підготовлено
Кримською правозахисною групою
на підставі матеріалів,
зібраних у грудні 2020 року

Перейти [по посиланню](#), щоб ознайомитися
з щомісячними моніторинговими оглядами
Кримської правозахисної групи

Перейти [по посиланню](#), щоб ознайомитися
з тематичними оглядами та статтями Крим-
ської правозахисної групи

ЗМІСТ

1. ВСТУП	2
2. ГРОМАДЯНСЬКІ І ПОЛІТИЧНІ ПРАВА	3
Право на свободу та особисту недоторканність.....	3
Обшуки та затримання.....	3
Політично умотивоване кримінальне переслідування.....	3
«Справа кримських мусульман».....	3
«Справа українських диверсантів».....	5
Переслідування за звинуваченням у участі.....	5
у батальйоні імені Н. Челебіджіхана	
Переслідування «Свідків Єгови».....	6
Справа Олега Приходька.....	6
Умови утримання в місцях несвободи.....	6
Свобода думки, совісті та релігії.....	8
Свобода висловлювання думки.....	8
Свобода зібрань та об'єднань.....	9
3. ПОРУШЕННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА	12
Конвенція (IV) про захист цивільного населення під час війни.....	12
Призов осіб, котрі мешкають на окупованій території, до збройних сил.....	12
держави, що окупує, а також пропаганда служби у збройних силах	

1. ВСТУП

Кримська правозахисна група (КПГ) — організація кримських правозахисників і журналістів, метою якої є сприяння дотриманню і захисту прав людини в Криму шляхом формування пильної уваги до проблем прав людини і міжнародного гуманітарного права на території Кримського півострова, а також пошуку і відпрацювання механізмів для захисту прав людини в Криму.

Діяльність **КПГ** керована, передусім, нормами основних документів у сфері прав людини, а саме: Загальною декларацією прав людини, Гельсінським Заключним Актом, Конвенцією про захист прав людини і ключових свобод, Міжнародним пактом про громадянські і політичні права, Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права тощо.

Основні завдання **КПГ**:

- 1) збір і аналіз інформації щодо ситуації з дотриманням прав людини в Криму;
- 2) широке інформування органів влади, міжнародних організацій, міжурядових структур, неурядових організацій, засобів масової інформації та інших цільових груп шляхом публікації і поширення аналітичних та інформаційних матеріалів про ситуацію з правами людини в Криму;
- 3) сприяння захисту прав людини і дотримання норм міжнародного права в Криму;
- 4) підготовка рекомендацій для органів влади та міжнародних структур в сфері прав людини;
- 5) забезпечення наявності «теми прав людини в Криму» в інформаційному просторі.

При підготовці та розповсюдженні інформації **КПГ** керується принципами об'єктивності, достовірності та своєчасності.

ГРОМАДЯНСЬКІ І ПОЛІТИЧНІ ПРАВА

ПРАВО НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНИСТЬ

ОБШУКИ ТА ЗАТРИМАННЯ

4 грудня у селі Грушівка співробітники ФСБ РФ вчинили обшук у кримськотатарського активіста **Казіма Аметова**. Обшуком керував слідчий ФСБ РФ К. Митрофанов. Приводом для обшуку стала підозра, що син Казіма Аметова — Гулівер Аметов — є членом кримськотатарського батальйону ім. Н. Челебіджіхана. Аметов повідомив, що двох понятих, присутніх під час обшуку, співробітники ФСБ привезли з собою¹.

28 грудня співробітники поліції з порушенням процесуальних норм і права на правовий захист затримали журналіста **Вілена Темерьянова** (докладніше у розділі «Свобода висловлювання думок»).

ПОЛІТИЧНО УМОТИВОВАНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

Станом на кінець грудня щонайменше **109 осіб** позбавлено волі у рамках політично умованого й/або релігійного кримінального переслідування. Повний список опубліковано на сайті КПГ².

«СПРАВА КРИМСЬКИХ МУСУЛЬМАН»

Фігурантів цієї справи звинувачують у причетності до ісламських організацій³ або в пропаганді діяльності організацій, які в РФ визнані терористичними чи екстремістськими, але не є такими за законодавством України. Справи розглядаються з порушенням права на справедливий суд, основними доказами для суду є свідчення анонімних свідків (багато хто з них — співробітники ФСБ РФ), досудові показання свідків, котрі у подальшому в суді заявляють, що такі свідчення дали під тиском, і лінгвістичні експертизи розмов обвинувачених мусульман. Докази, надані стороною захисту, зазвичай судді не беруть до розгляду.

У грудні загальна кількість мешканців Криму, позбавлених волі у «справі кримських мусульман», склала **69 осіб**. Ще **5 осіб** обмежені в пересуванні: **3** перебувають під наглядом й не в змозі залишити окуповану територію, **2** — під домашнім арештом.

1 грудня «Верховний суд республіки Крим» («ВС РК») залишив чинним рішення про утримання під вартою **Аліма Суфьянова** й **Сейрана Хайретдінова** до 2 березня 2021 року⁴. Справу розглядав «суддя» Анатолій Осоченко⁵.

¹ https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=1297742933926493&id=403544516679677

² https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2020/12/prisoners_12_2020.pdf

³ У більшості випадків ця організація — «Хізб ут-Тахрір».

⁴ https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=2775562762729347&id=1676669515952016

⁵ «ВС РК» / Список справ, призначених до слухання на 01.12.2020. Справа № 22К-3591/2020 https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=01.12.2020

3 грудня Третій апеляційний суд у м. Сочи (РФ) залишив чинним рішення про утримання під вартою **Руслана Сулейманова й Сейрана Муртази** до 15 грудня 2020 року⁶. Справу розглядали судді Костянтин Сафонов і Жанна Тоцька⁷.

7 грудня «ВС РК» продовжив термін утримання під вартою **Рустема Сейтхалілова** до 6 січня 2021 року⁸.

8 грудня «ВС РК» продовжив терміни утримання під вартою **Асана Янікова, Сейтвелі Сейтабдієва, Акіма Бекірова** до 14 січня 2021 року й **Ескендера Сулейманова** — до 9 січня 2021 року,⁹ **Ремзі Бекірова, Фархода Базарова, Шабана Умерова, Джеміля Гафарова, Раїма Айвазова й Різи Ізетова** — до 14 січня 2021 року. Серед суддів, котрі ухвалювали ці рішення, — Олексій Козирев і Віктор Зіньков¹⁰.

10 грудня «ВС РК» продовжив терміни утримання під вартою **Аліма Каримова, Рустема Шейхалієва, Ерфана Османова, Османа Аріфмететова, Меджіта Абдурахманова, Іззета Абдуллаєва, Владлена Абдулкадірова й Руслана Сулейманова** до 14 січня 2021 року¹¹. 11 грудня — **Яшару Муєдінову, Сейрану Муртазі та Тофіку Абдулгасієву**¹². 14 грудня — **Енверу Аметову**¹³.

11 грудня «ВС РК» залишив чинним рішення про домашній арешт до 2 березня щодо **Олександра Сізікова**¹⁴. Справу розглядав «суддя» Юрій Латинін¹⁵.

17 грудня суддя Південного окружного військового суду (ПОВС) у Ростові-на-Дону (РФ) Ігор Костін продовжив¹⁶ **Амету Сулейманову** термін домашнього арешту до 22 лютого 2021 року¹⁷. До Ростова-на-Дону (700 км) його доправили службовою машиною співробітники ФСВП. Суддя відхилив клопотання захисту забезпечити участь Сулейманова у наступних засіданнях за допомогою відеозв'язку через його стан здоров'я¹⁸.

22 грудня ПОВС продовжив терміни утримання під вартою **Ельдара Кантимірова, Руслана Месутова, Руслана Нагаєва й Ленура Халілова** до 15 квітня 2021 року¹⁹. Справу розглядав суддя Роман Сапрунов²⁰.

⁶ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1301132593587527&id=403544516679677

⁷ Третій апеляційний суд / Список справ, призначених до слухання на 03.12.2020. Справи 55К-776/2020, 55К-778/2020 https://zap.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=03.12.2020

⁸ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1300476316986488&id=403544516679677

⁹ Кримська солідарність / Суд продовжив термін ув'язнення чотирьом кримським татарам, заарештованим у справі Хізб ут-Тахрір, на 1 місяць <https://crimean-solidarity.org/news/2020/12/08/sud-prodlil-srok-strazhi-chetverym-krymskim-tataram-arestovannym-po-delu-xizb-uttaxir-na-mesyac-755>

¹⁰ Кримська солідарність / «Суд не арбітр у цих справах». У Криму знову продовжили арешт шістьом кримськотатарським активістам <https://crimean-solidarity.org/news/2020/12/09/sud-ne-arbitr-po-etim-delam-v-krymu-snova-prodlili-arest-shesterym-krymskotatarskim-aktivistam-762>

¹¹ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1302635380103915&id=403544516679677

¹² https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1303482890019164&id=403544516679677

¹³ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1305660643134722&id=403544516679677

¹⁴ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1303193796714740&id=403544516679677

¹⁵ «ВС РК» / Список справ, призначених до слухання на 11.12.2020. Справа 22К-3752/2020 https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=11.12.2020

¹⁶ ПОВС / Список справ, призначених до слухання на 17.12.2020. Справа № 1-124/2020 https://yovs--ros.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=17.12.2020

¹⁷ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1312593165774803>

¹⁸ Кримська солідарність / Суд продовжив домашній арешт Амету Сулейманову на 2 місяці. До Ростова-на-Дону його возитиме ФСВП <https://crimean-solidarity.org/news/2020/12/17/sud-prodlil-domashnij-arest-ametu-sulejmanovu-na-mesyaca-v-rostovnadonu-ego-budet-vozit-fsin-800>

¹⁹ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1312593165774803>

²⁰ ПОВС / Список справ, призначених до слухання на 22.12.2020. Справа 1-61/2020 https://yovs--ros.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=22.12.2020

23 грудня під час дебатів у ПОВС прокурор запросив кримським мусульманам: **Енверу Омерову** — 19 років, його сину **Різі Омерову** — 13 років, **Айдеру Джаппарову** — 18 років позбавлення волі у колонії суворого режиму з відбуванням перших 3 років у в'язниці²¹.

28 грудня у ПОВС розпочалися слухання за суттю справи 25 кримських мусульман, затриманих у березні 2019 року²². 28 грудня справу **Раїма Айвазова, Фархода Базарова, Ремзі Бекірова, Різи Ізетова й Шабана Умерова** розглядав суддя Кирило Кравцов²³; 29 грудня справу **Акіма Бекірова, Сейтвелі Сейтабдієва, Рустема Сейтхалілова, Ескендера Сулейманова й Асана Янікова** — суддя Кирило Кравцов²⁴, справу **Тофіка Абдулгасієва, Владлена Абдулкадірова, Іззета Абдуллаєва, Меджіта Абдурахманова й Біляла Адилова** — суддя Тимур Машуков²⁵; 30 грудня справу **Енвера Аметова, Османа Аріфметова, Яшара Муєдінова, Руслана Сулейманова й Рустема Шейхалієва** — суддя Тимур Машуков²⁶, справу **Сервета Газієва, Джемлія Гафарова, Аліма Карімова, Сейрана Муртази й Ерфана Османова** — суддя Тимур Машуков²⁷.

29 грудня Апеляційний військовий суд м. Власиха (РФ) залишив чинним рішення про утримання під вартою **Рустема Сейтмететова, Османа Сейтумерова, Сейтумера Сейтумєрова** до 22 березня 2021 року й утримання під домашнім арештом **Амета Сулейманова** — до 21 лютого 2021 року²⁸.

«СПРАВА УКРАЇНСЬКИХ ДИВЕРСАНТІВ»

На кінець грудня в ув'язненні перебувають **15 осіб**, котрих ФСБ РФ під час затримання звинуватила «у підготовці диверсій, зберіганні зброї та шпигунстві». Крім того, одна людина перебуває під домашнім арештом. У цих справах зафіксовано незаконні методи ведення слідства й застосування тортур для отримання свідчень зізнання, порушення презумпції невинуватості, поширення ФСБ РФ через російські ЗМІ відео «зізнання».

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ЗА ЗВИНУВАЧЕННЯМ У УЧАСТІ У БАТАЛЬЙОНІ ІМЕНІ Н. ЧЕЛЕБІДЖІХАНА

На кінець грудня за звинуваченням в участі у батальйоні імені Н. Челебіджіхана позбавлені волі **6 осіб**. Офіційною причиною переслідування обвинувачених в Криму за ч. 2 ст. 208 КК РФ

²¹ Кримська солідарність / Прокурор запросив терміни від 13 до 19 років позбавлення волі для фігурантів «Білогірської групи» <https://crimean-solidarity.org/news/2020/12/23/prokuror-zaprosil-sroki-ot--do--let-lisheniya-svobody-dlya-figurantov-belogorskoj-gruppy-812>

²² <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1312073992493387>

²³ ПОВС / Список справ, призначених до слухання на 28.12.2020. Справа 1-147/2020 https://yovs--ros.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=28.12.2020

²⁴ ПОВС / Список справ, призначених до слухання на 29.12.2020. Справа 1-148/2020 https://yovs--ros.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=29.12.2020

²⁵ ПОВС / Список справ, призначених до слухання на 29.12.2020. Справа 1-150/2020 https://yovs--ros.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=29.12.2020

²⁶ ПОВС / Список справ, призначених до слухання на 30.12.2020. Справа 1-151/2020 https://yovs--ros.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=30.12.2020

²⁷ ПОВС / Список справ, призначених до слухання на 30.12.2020. Справа 1-149/2020 https://yovs--ros.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=30.12.2020

²⁸ Апеляційний військовий суд / Список справ, призначених до слухання на 29.12.2020. Справа 55К-367/2020 https://vap.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=29.12.2020

є те, що вони не з'явилися добровільно у силові структури РФ і не заявили про свою участь у «кримськотатарською добровільному батальйоні імені Номана Челебіджіхана». Оголошеним слідством доказом діяльності батальйону проти інтересів РФ є інформація зі ЗМІ, що метою створення батальйону була деокупація Криму.

10 грудня адвокат Микола Полозов повідомив, що «суддя ВС РК» Алла Хіневич заочно засудила **Ленура Іслямова** до 19 років позбавлення волі за організацію батальйону, підрив енергоопор, заклики до повернення Криму під контроль влади України²⁹.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ «СВІДКІВ ЄГОВИ»

На кінець грудня 2020 року в рамках переслідування «Свідків Єгови» в Криму позбавлено волі щонайменше **6 осіб**.

15 грудня «суддя Севастопольського міського суду» Василь Авхімов залишив чинним рішення про утримання під вартою прихильника «Свідків Єгови» **Володимира Сакади** до 28 лютого 2021 року, 16 грудня аналогічне рішення щодо **Володимира Маладики** ухвалив «суддя Севастопольського міського суду» Володимир Решетняк³⁰.

СПРАВА ОЛЕГА ПРИХОДЬКА

2 грудня ПОВС у Ростові-на-Дону (РФ) продовжив українському активісту **Олегу Приходьку** термін утримання під вартою до 16 березня 2021 року³¹. Справу розглядав суддя Олексій Магомадов³². 29 грудня суддя Апеляційного військового суду в м. Власиха (РФ) Олександр Пересада залишив чинним рішення про утримання українця під вартою³³.

УМОВИ УТРИМАННЯ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ

9 грудня фігурант «справи кримських мусульман» **Шабан Умеров** повідомив, що в камері СІЗО Сімферополя, де його утримують, у вікні щілина завширшки 10 см, внаслідок чого у камері дуже зимно³⁴.

9 грудня адвокат Р. Яхін повідомив, що у фігуранта «справи кримських мусульман» **Джеміля Гафарова** розігралася подагра через неналежні умови утримання в СІЗО³⁵.

²⁹ https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=3644674928931210&id=100001662173833

³⁰ КПГ / Кримський «суд» залишив під вартою фігуранта «справи Свідків Єгови» <https://crimeahrg.org/ru/krymskij-sud-ostavil-pod-strazhej-figuranta-dela-svidetelej-iegovy>

³¹ <https://crimean-solidarity.org/news/2020/12/02/yuzhnyj-okruzhnoj-voennyj-sud-prodlil-arest-ukrainskomu-aktivistu-olegu-prihodko-na-mesyaca-737>

³² ПОВС / Список справ, призначених до слухання на 02.12.2020. Справа № 1-48/2020 https://yovs--ros.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=02.12.2020

³³ Апеляційний військовий суд / Список справ, призначених до слухання на 29.12.2020 Справа 55К-368/2020 https://vap.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=29.12.2020

³⁴ Кримська солідарність / «Суд не арбітр у цих справах». В Криму знову продовжили арешт шістьом кримськотатарським активістам <https://crimean-solidarity.org/news/2020/12/09/sud-ne-arbitr-po-etim-delam-v-krymu-snova-prodlili-arest-shesterym-krymskotatarskim-aktivistam-762>

³⁵ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1301930386841081&id=403544516679677

11 грудня адвокат А. Азаматов повідомив, що у фігуранта «справи кримських мусульман» **Біляла Аділова**, котрий знаходиться в СІЗО Сімферополя, діагностовано COVID-19³⁶.

22 грудня Діляра Абдуллаєва повідомила, що її сина, фігуранта «справи кримських мусульман» **Теймура Абдуллаєва**, адміністрація ВК-2 у м. Салават (РФ) знову відправила до штрафного ізолятора³⁷. З березня 2020 року, коли Теймур Абдуллаєв прибув до колонії, він практично безперервно перебуває у штрафному ізоляторі.

³⁶ Кримська солідарність / У політв'язня Біляла Аділова діагностували COVID-19. Він перебуває в СІЗО-1 Сімферополя <https://crimean-solidarity.org/news/2020/12/11/u-politzaklyuchennogo-bilyala-adilova-diagnostirovali-covid-on-naxoditsya-v-sizo-simferopolya-776>

³⁷ https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=856506021772489&id=100022392969328

СВОБОДА ДУМКИ, СОВІСТІ ТА РЕЛІГІЇ

У грудні КПГ зафіксувала одне нове адміністративне провадження за ст. 5.26 КпАП РФ (*незаконна місіонерська діяльність*) щодо С. Давлетшаєва, що розглядається у «мировому суді» в Бахчисараї³⁸.

Всього на кінець грудня КПГ зафіксувала в Криму 105 адміністративних проваджень стосовно релігійних організацій та їхніх учасників за ст. 5.26 КпАП РФ, порушених у Криму з початку окупації. В рамках цих виробництв ухвалено штрафів на суму щонайменше 1 450 500 рублів.

СВОБОДА ВИСЛОВЛЮВАННЯ ДУМКИ

8 грудня набув чинності закон 425-ФЗ про зміни до статті 280.1 КК РФ і нову статтю 280.2 КК РФ. Зміни спрямовані на посилення покарання за заклики до порушення територіальної цілісності РФ. Влада РФ позиціонує Крим як частину власної території, таким чином, переслідуються будуть й ті особи, котрі заявляють про необхідність повернення окупованого Криму під контроль України³⁹.

18 грудня «Севастопольський міський суд» залишив чинним вирок (2 роки і 6 місяців позбавлення волі умовно) лівому активісту **Валерію Большакову**. Його засудили за ст. 280 КК РФ (*Публічні заклики до здійснення екстремістської діяльності*) за критичні висловлювання на адресу російської влади і парамілітарного об'єднання «Терське козацтво»⁴⁰. Справу розглядав «суддя» Василь Авхімов⁴¹.

28 грудня співробітники МВС РФ безпідставно затримали журналіста **Вілена Темерьянова**. О 9 ранку поблизу його будинку співробітники МВС РФ заблокували машину⁴², відмовилися показувати документи, пояснювати причину затримання і надати можливість скористатися послугами адвоката. За словами його дружини, поліцейські заявили, що «в суді все повідомлять», силоміць посадили його в одну з їхніх машин і доправили журналіста до відділення МВС РФ у Київському районі Сімферополя, а після цього — до «Центрального районного суду Сімферополя». Його звинуватили в організації несанкціонованого масового заходу, який він нібито провів 3 листопада біля будівлі «Кримського гарнізонного військового суду» під час слухань у справі «кримських мусульман». Темерьянов перебував там як журналіст видання «Грані»⁴³. 30 грудня «Центральний районний суд Сімферополя» припинив адміністративне провадження у його справі через відсутність складу правопорушення⁴⁴.

³⁸ <http://mirsud82.rk.gov.ru/> Справа 05-0484/26/2020

³⁹ Президент Росії / Федеральний закон від 08.12.2020 р. № 425-ФЗ <http://kremlin.ru/acts/bank/46169>

⁴⁰ Крим.Реалі / Суд у Севастополі залишив чинним вирок активістові, котрого звинуватили в екстремізмі. <https://ru.krymr.com/a/news-sud-v-sevastopole-ostvavil-v-sile-prigovor-aktivistu-bolshakovu/31007179.html>

⁴¹ «Севастопольський міський суд» / Список справ, призначених до слухання на 18.12.2020. Справа 22-917/2020 https://gs-sev.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&sr_num=1&H_date=18.12.2020

⁴² <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1315368202163966>

⁴³ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1315368202163966>

⁴⁴ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1316827595351360>

Моніторинг доступу до інтернет-ресурсів, здійснений КПГ у грудні серед 11 провайдерів Криму, засвідчив, що як мінімум **25 українських сайтів заблоковано** цілком, ще 5 — частково⁴⁵.

Моніторинг мовлення FM-діапазону на півночі Криму продемонстрував, що сигнал українських радіостанцій доступний лише у 7 з 19 населених пунктів. Блокування сигналів відбувається за допомогою мовлення кримських і російських радіостанцій на тих самих частотах, ліцензії на які мають українські мовники⁴⁶.

СВОБОДА ЗІБРАНЬ ТА ОБ'ЄДНАНЬ

Адміністрація міста Феодосії відмовила місцевому активісту **Олександр Таліпову** в погодженні проведення 8 грудня мітингу з вимогою відставки глави адміністрації Сергія Бовтуненка. Приводом для відмови стала дія режиму «підвищена готовність» через пандемію COVID-19⁴⁷.

9 грудня «суддя ВС РК» Любов Дьяченко залишила чинним рішення про штраф у розмірі 20 000 рублів щодо активістів **Сергія Акімова** й **Іллі Большедворова** за проведення одиночних пікетів у жовтні 2020 року⁴⁸.

11 грудня «суддя Бахчисарайського районного суду» Ольга Морозко оштрафувала **Венеру Мустафаєву** на 1 000 рублів за проведення 5 вересня 2020 року одиночного пікету на підтримку сина, фігуранта «справи кримських мусульман» Сервера Мустафаєва. Венеру Мустафаєву звинуватили за ст. 20.6.1 КпАП РФ (*Невиконання правил поведінки під час запровадження режиму підвищеної готовності*)⁴⁹. Суддя ухвалила рішення щодо Венери Мустафаєвої за відсутності обвинувачуваної та її захисниці Лілі Геменджі⁵⁰.

Об'єднання «Кримська солідарність» повідомляло в грудні про те, що співробітники МВС РФ під різними приводами відвідували місцевих активістів для проведення бесід і збирання особистої інформації.

9 грудня співробітники МВС РФ відвідали **Нарімана Мемедемінова** для проведення «профілактичної бесіди» про можливі, організовані ним, мирні зібрання⁵¹, він — блогер, котрий нещодавно відбув термін позбавлення волі за політично умотивованою кримінальною справою; **Ісляма Джалілова** й **Мурата Рамазанова** у селищі Голубинка⁵²; **Енвера**

⁴⁵ КПГ / Українські онлайн-медіа в Криму блокуються щонайменше 11 провайдерами в 9 містах <https://crimeahrg.org/ru/ukrainskie-onlajn-media-v-krymu-blokiruyutsya-minimum-11-provajderami-v-8-gorodah>

⁴⁶ КПГ / Нова хвиля блокування українського FM-мовлення на півночі Криму окупаційною владою, — моніторинг <https://crimeahrg.org/ru/novaya-volna-blokirovaniya-ukrainskogo-fm-veshhaniya-na-severe-kryma-okkupacziionnoj-vlastyu-monitoring>

⁴⁷ Kafanews / Влада відмовила в проведенні мітингу за відставку Сергія Бовтуненка https://kafanews.com/novosti/173570/vlasti-otkazali-v-provedenii-mitinga-za-otstavku-sergeya-bovtunenka_2020-12-02

⁴⁸ «ВС РК» / Список справ, призначених до слухання на 09.12.2020. Справи № 12-649/2020 і 12-651/2020 https://vs-krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&sr_num=1&H_date=09.12.2020

⁴⁹ КПГ / Мати активіста Сервера Мустафаєва «суд» оштрафував за одиночний пікет без її участі в засіданні <https://crimeahrg.org/ru/mat-aktivista-servera-mustafaeva-sud-oshtrafoval-za-odinochnyj-piket-bez-ee-uchastiya-v-zasedanii>

⁵⁰ КПГ / Мати активіста Сервера Мустафаєва «суд» оштрафував за одиночний пікет без її участі в засіданні <https://crimeahrg.org/ru/mat-aktivista-servera-mustafaeva-sud-oshtrafoval-za-odinochnyj-piket-bez-ee-uchastiya-v-zasedanii>

⁵¹ https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=1301853310182122&id=403544516679677

⁵² Кримська солідарність / «До Москви на акції виїжджав?». У Бахчисарайському районі поліція прийшла до двох кримських татар <https://crimean-solidarity.org/news/2020/12/09/v-moskvu-na-akcii-vyezhal-v-baxchisarajskom-rajone-policiya-prishla-k-dvum-krymskim-tataram-756>

Мустафаєва для отримання його особистих даних через продаж у цьому районі вкраденого предмета⁵³; **Аметхана Умерова** для здійснення опитування співробітниками поліції⁵⁴; **Шукрі Сейтумерова** в Бахчисараї з вимогою подати пояснювальну записку, тому що в його районі було скоєно пограбування⁵⁵; родину фігуранта «справи кримських мусульман» **Сейрана Салієва** через крадіжку на будівельному майданчику будматеріалів⁵⁶; **Айше Якубову** в Бахчисараї нібито з метою переписування мешканців багатоквартирних будинків⁵⁷; імама села Завітне Советського району **Ділявера Халілова** для вручення попередження про неприпустимість участі в «несанкціонованих акціях»⁵⁸; **Зейнура Асанова** в Бахчисарайському районі через те, що нібито машина, схожа на його машину, збила баранів⁵⁹.

Також 9 грудня **Осману Хощу** зателефонував чоловік, котрий назвався співробітником поліції, і цікавився його персональними даними. Співробітник поліції пояснив це поїздом Хоща в Москву для підтримки фігурантів «справи кримських мусульман» у липні 2019 року⁶⁰.

10 грудня двоє осіб в цивільному одязі представилися **Сінаверу Німетуллаєву** співробітниками МВС РФ. Після того, як його син попрохав їх надати документи й дістав телефон, невідомі особи одягли маски й пішли⁶¹.

10 грудня повісткою на допит до відділу МВС РФ Білогірського району був викликаний **Сейтметет Іслямов**. Співробітники поліції на допиті ставили питання про місце роботи й особисте життя Іслямова⁶².

15 грудня співробітники МВС РФ відвідали **Айдера Куртбекова** в селі Холодівка⁶³; **Руслана Рустємова**⁶⁴; **Ернеста Джелілова**⁶⁵; **Азіза Карахалілова** в Кіровському районі для «профілактичної бесіди» через його затримання в Москві в 2019 році під час акції проти переслідування кримських татар⁶⁶; **Зеккію Куламетова**, щоб «попередити його з приводу його активістської діяльності»⁶⁷.

16 грудня співробітники МВС РФ відвідали **Сейтвелі Алієва** через те, що він відвідує «політичні суди» й бере участь в мітингах, через активізм⁶⁸.

⁵³ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1301832896850830&id=403544516679677

⁵⁴ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1301881893512597&id=403544516679677

⁵⁵ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1302000610167392&id=403544516679677

⁵⁶ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1302018436832276&id=403544516679677

⁵⁷ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1302043276829792&id=403544516679677

⁵⁸ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1302071173493669&id=403544516679677

⁵⁹ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1302343913466395&id=403544516679677

⁶⁰ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1302061063494680&id=403544516679677

⁶¹ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1302610646773055&id=403544516679677

⁶² https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1302657013435085&id=403544516679677

⁶³ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1306300526404067&id=403544516679677

⁶⁴ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1306369959730457&id=403544516679677

⁶⁵ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1306386603062126&id=403544516679677

⁶⁶ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1306441179723335&id=403544516679677

⁶⁷ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1306826063018180&id=403544516679677

⁶⁸ https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1307748916259228&id=403544516679677

21 співробітники МВД РФ відвідали **Рефата Камілова** в Судаку⁶⁹; **Беніра Муслімова** в Сонячній долині⁷⁰; **Еміна Кенжакаєва** в Судаку⁷¹; **Сейтосмана Каралієва** в Судаку⁷²; **Нарімана Муєдінова** в Судаку⁷³.

23 грудня співробітник МВС РФ у селі Розливи опитував сусідку місцевого імама **Сервера Теміркаляєва** про його родину, діяльність, джерело прибутків і місце проживання⁷⁴.

Більшість кримських татар, до кого в грудні приходили співробітники МВС РФ, брали участь в акціях проти переслідування кримських татар або є родичами фігурантів «справи кримських мусульман».

⁶⁹ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1311271045907015>

⁷⁰ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1311289045905215>

⁷¹ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1311408902559896>

⁷² <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1311318345902285>

⁷³ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1311345175899602>

⁷⁴ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1312222439145209>

3. ПОРУШЕННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

КОНВЕНЦІЯ (IV) ПРО ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

ПРИЗОВ ОСІБ, КОТРИ МЕШКАЮТЬ НА ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ, ДО ЗБРОЙНИХ СИЛ ДЕРЖАВИ, ЩО ОКУПУЄ, А ТАКОЖ ПРОПАГАНДА СЛУЖБИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ

У грудні КПГ зафіксувала **16** нових кримінальних справ щодо мешканців Криму за ст. 328 КК РФ (*Ухилення від служби в Збройних силах РФ*) і **10** нових вироків, ухвалених за цією статтею. З них 3 — у «Кіровському районному суді», 4 — у «Ленінському районному суді Севастополя», 1 — у «Гагарінському районному суді Сімферополя», 1 — у «Бахчисарайському районному суді» і 1 — у «Центральному районному суді Сімферополя». Це найбільша з початку окупації кількість справ і вироків за ухилення від служби в ЗС РФ, ухвалених протягом одного місяця. Всього на кінець грудня КПГ зафіксувала **163** кримінальні справи за ухилення від служби в ЗС РФ, що передані на розгляд до «судів» Криму. За **153** з них вже ухвалено вирoki, ще **10** перебувають на стадії розгляду.

НАД ОГЛЯДОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Ольга Скрипник, координаторка Кримської правозахисної групи;
Олександр Сєдов, аналітик Кримської правозахисної групи.